

§ 49 Kairosdokumentet och Israel-Palestinafrågan (forts. från § 37)

HAKON LÅNGSTRÖM:

Herr ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! Jag talar för utskottet och i den rollen yrkar jag bifall till utskottets förslag. Det är i sju punkter: att avslå motion 2012:49, punkt 1 och 2, att bifalla punkt 3, att bifalla motion 2012:51, att bifalla motion 2012:55, punkt 1 och att avslå motion 2012:55, punkt 2 samt en sjunde punkt, där förslaget är att "Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana den svenska regeringen att verka för att Palestina upptas som fullvärdig medlemsstat i FN".

Det här är ju en av de allra svåraste konflikterna i vår värld och det finns så många sidor att se på. De flesta av oss har kanske varit i det Heliga landet och mött människor både i Palestina och i Israel och tagit del av det lidande som denna långdragna konflikt är. Då är ju alltid frågan, om vi som kyrkomöte ska uttala oss. En utgångspunkt för utskottets behandling i september var, att Svenska kyrkan redan har svarat på Kairosdokumentet genom sin internationella nämnd. Utskottet gick på linjen att fullfölja det uttalandet, så att vi inte i ena skepnaden säger någonting och tar tillbaka det i nästa. Men det är oerhört svårt. Det är naturligtvis allra enklast att hålla tyst och säga att detta är utrikespolitik, detta ska vår regering sköta. Ja, det är utrikespolitik och det är regeringen som sköter det och inte vi i kyrkomötet förstås. Det tror jag vi alla är väl medvetna om. Men det är också så att kyrkans röst behövs ibland. Martin Luther har sagt: "Du har ansvar inte bara för vad du säger utan också för vad du inte säger."

Men det här är svårt, vi har försökt väga ord på guldvåg och försökt vara visa. Samtidigt är det så att det har hänt väldigt mycket sedan i september. Konflikten har eskalerat igen och mycket lidande kan vi se på våra teveskärmar och höra och läsa om. När vi nu ska arbeta med detta är det en psalmvers som jag gärna vill be här och nu.

Hjälp oss att ej kallt se och tåla allt, men när det blir brott att tåla,
kom att våra läppar viga och gör rösten varm av din kärleks harm.
Helst dock låt oss få bjuda frid och nå, liksom du igenom stängda
dörrar in till de beträngda, giva dem din ro och din kraft till tro.

Det gäller också att se vad som är vad. Om man går in på Anders Brogrens hemsida kan man se att där finns en artikel man kan klicka på. Rubriken är ganska hemsk: *Nu har antisemitismen stuckit upp sitt fula tryne i Svenska kyrkan*. Vad är detta då när man läser artikeln? Det är utskottets betänkande som är det fula trynet. Men vi måste kunna skilja på antisemitism och att ta ställning mot förtryck och sådana svårigheter. Det gjorde de gammaltestamentliga profeterna. De var inte antisemiter men de kunde kritisera makten. Det här är grannlaga och det är svårt. Var och en får rannsaka sitt samvete och se hur vi ska ställa oss i detta. Ska vi yttra oss eller ska vi inte yttra oss och i så fall med vad?

Min fråga är också vad det här gör, inte bara med barnen i Betlehem som inte kommer fram till något av sina fina hav utan också med de unga människorna i Israel som tvingas göra militärtjänst och hantera gränsövergångar och öppningar i separationsmuren. Vi lider med dem på båda sidor och vi måste tänka över hur vi ställer oss i detta. Tack.

DANIEL TISELL:

Ordförande, biskopar, ledamöter! För exakt 20 år sedan fick jag förmånen att vara stipendiat för *Ung i den världsvida kyrkan*. Jag var i Betlehem i den lutherska kyrkan där med prästen Mitri Raheb. Den terminen gjorde otroligt starkt intryck på mig som människa och sedan dess har jag varit väldigt engagerad i de kristnas

situation i Mellanöstern. Jag läste också kurser på STI och tog väldigt starkt intryck av undervisningen där. Den handlade om att man ska motarbeta den negativa synen på judendom som har odlats i mycken teologi. Där syns också en medvetenhet om hur komplex situationen är politiskt.

När jag skrev motionen 2012:49 om Kairos var det för att jag igen fick möta kristnas frustration i området. Centergruppen gjorde en resa där för snart ett år sedan. Det har varit mitt intryck under alla de här åren jag haft med kontakter, att det finns en oerhörd frustration och besvikelse över att man inte känner att de kristna i omvärlden tar emot deras rop och vädjan om hjälp. Den starka bilden av kristna i området är att det är evangelikala teologiska röster, högerkristna röster, som ger sitt stöd till staten Israel av teologiska, bibliska skäl.

I den här frustrationen rent andligt och även politiskt skrev man ihop Kairosdokumentet, en lång process som är en inbjudan till ett samtal. När vi var där nere nu senast upplevde jag den här frustrationen igen hos de kristna. När vi skriver och bjuder in till samtal, händer det inte så mycket. När de kristna i Sydafrika vädjar om Kairos, uppmärksammade hela världen detta och det togs emot mycket seriöst. Då valde jag att skriva motionen. Det handlar egentligen inte om att ta upp några sakpolitiska ärenden utan bara att hitta ett sätt hur vi kan få en process kring det här dokumentet.

Jag skulle vilja göra en liten gallup här. Var nu ärliga. Hur många har läst Kairosdokumentet från början till slut? Räck upp en hand! Egentligen skulle vi haft voteringsapparaten nu, men skämt åsido. Det var ganska många, nästan hälften. Det tycker jag känns bra. Det finns en del motioner som hänvisar till Kairos och jag tycker naturligtvis att alla borde läsa det dokumentet. Det är med det syftet motionen är skriven. Det är bra att nämnden har uttalat sig och det är ett bra uttalande, men de kristna vill oss så mycket mer i Mellanöstern, i det Heliga landet. De vill ha ett samtal, inte bara ett kort svar. De vill känna att det händer någonting i församlingar, i stift och i Svenska kyrkans högsta beslutande organ.

Vilka vägar kan man då gå? Det är att skriva ihop några väldigt väl avvägda formuleringar. Det är naturligtvis så, att vi i kyrkomötet inte bestämmer vad biskopar ska göra och vi bestämmer heller inte hur presidiet ska lägga upp våra seminarier. Läser man mina och Ullas formuleringar är de väldigt väl utformade efter detta. Vi ger inga uppdrag, men det vi kan göra som kyrkomöte är att ge uttryck för en önskan. Sedan är det helt upp till biskopsmötet, som säkert får en massa propåer om vad de ska ta upp och inte, och det är helt upp till presidiet att bestämma vilka seminarier vi ska ha, med all respekt för det. Som jag har skrivit är det att framföra önskemål. Jag skrev också i en att-sats att vi vill ge presidiet "till känna en önskan" att få bearbeta detta. Jag skrev till och med på slutet "vid det tillfälle då presidiet finner det lämpligt". Det är alltså en väldigt öppen skrivning. Ändå tycker jag att utskottet lite formellt säger, att de inte kan uttala sig om det här, det är upp till presidiet, det är upp till biskoparna. Jag är medveten om det. Det är därför formuleringarna är så otroligt öppna hållna. Vi måste väl i kyrkomötet kunna säga att "det här tycker vi känns riktigt".

Jag yrkar bifall på alla att-satserna i hela motionen 2012:49.

LENNART SACRÉDEUS:

Herr ordförande och kyrkomötesombud! Yrkandet är avslag på utskottets punkter 3, 4, 5 och 7. Bifall till reservation från Margit Borgström. Jag vill också ta upp som jag ser det tre tydliga förbättringar vad gäller Friggebos skrivelse

jämfört med utskottets betänkande. För det första stå det i Birgit Friggebos skrivelse i stycke 2, rad 3:

Vi stöder fullt ut Israel som en suverän stat inom internationellt erkända gränser, liksom vi fullt ut stöder en suverän palestinsk stat i Gaza på Västbanken inklusive Östra Jerusalem.

Detta med erkännandet av Israel fullt ut som en suverän stat inom internationellt erkända gränser har inte utskottet tydliggjort. Det andra som skiljer Friggebo från utskottet är stycket 3 i Friggebos skrivelse, att vi kräver ett slut på både palestinsk och israeliskt våld och att mänskliga rättigheter och internationell lag efterlevs av båda sidorna i konflikten. Det har inte utskottet beaktat på det sättet. Den tredje punkten som finns i stycke 4 i Friggebos skrivelse, är att man stödjer ett utökat observatörskap i FN i avvaktan på att Palestina kan bli en erkänd stat, inte att Palestina ska få status som en stat i FN.

Hakon Långström från utskottet uttalade väldigt starkt att tystnad också är ett ställningstagande. Det judiska folkets och det palestinska folkets lidande måste vi se till samtidigt. Vi måste kunna ha båda perspektiven och visa empati för båda sidorna. Jag upplever att utskottet, så som vi gör i Kristdemokrater för En levande kyrka, inte upplever empati för den utsatthet som också finns på den judiska och den israeliska sidan. Om det som utskottet föreslår skulle bli Svenska kyrkans linje upplever vi, att detta inte kommer att leda till att Svenska kyrkan uppfattas som en konstruktiv röst som kommer att tas på allvar från båda sidor i konflikten. Vi tror också att Svenska teologiska institutets verksamhet och roll i Jerusalem kommer att försvagas genom ett så ensidigt agerande från Svenska kyrkan. Om Svenska kyrkan väljer att genom ett ensidigt kritiserande, just den israeliska – om utskottets linje skulle gå igenom gentemot den ena sidan i konflikten – väcks åter igen frågan om kristenhetens roll till det judiska folket i historien, där det finns förskräckande delar. Vi har ett ansvar också i vårt eget land, inte minst situationen i Malmö, där Lunds stift och Malmö kyrkliga samfällighet och prästerna och biskopen där har ett särskilt ansvar för det judiska folkets utsatthet också i vårt eget land. Tack.

HAKON LÅNGSTRÖM (REPLIK):

Lennart, jag bara undrar om du verkligen har läst hela betänkandet. Vi är väldigt tydliga med att, utöver det som fanns i motionerna, lägga till och skriva om att erkänna Israel inom de erkända gränserna och att vi delar, som jag också sa i anförandet, lidandet på båda sidor. Så måste vi ju se det. Därför undrar jag om du har läst hela betänkandet.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Man kan svara ja eller nej på den frågan och du kan gissa vad svaret blir. Betänkandet är läst. Jag hävdar med bestämdhet att Birgit Friggebos skrivelse, för att inte tala om Margit Borgströms reservation, på ett helt annat sätt speglar situationen för båda sidor jämfört med vad ni i utskottet har gjort. Jag menar att ni har misslyckats på den punkten och att man kan komma fram till detta genom att ha läst uttalandet.

Jag vill också nämna, Hakon, att vår kyrkas ständiga kritik och fixering gentemot staten Israel och det judiska folket också kan sättas i relation till kyrkans tystnad vad gäller de kristna i exempelvis Syrien, situationen för kristna på Kuba, i Vietnam, i Kina och vi har också nämnt koptiska kyrkans situation. Det vi lägger ner möda på i den här frågan jämfört med vad kyrkomötet och

kyrkans ledning gör vad gäller andra utsatta kristna runt om i världen är helt oproportionerligt. Tack.

BIRGIT FRIGGEBO (REPLIK):

Herr ordförande! Här vi kyrkomötet är det så, att det är de beslut vi fattar som gäller. Vi fattar aldrig beslut om brödtexten och bakgrundbeskrivningen. Det här med tvåstatslösning, garantera Israel och Gaza och Västbanken en egen stat och sådant finns i brödtexten, men det finns inget beslut om det. Det är ju det som gör att det upplevs som ensidigt, när man bara bifaller motionens text. Det är därför de kallar oss för antisemiter. De upplever det som obalanserat.

Vad jag har gjort är att i andra att-satsen plocka in de formuleringar som redan finns i utskottets brödtext och bakgrundstext och gjort det till en beslutstext. Jag är väldigt förvånad över den upphetsning som uppstår genom att man använder de formuleringar som finns i svaret på Kairos och i brödtexten och gör det till en beslutspunkt.

MARGIT BORGSTRÖM:

Herr ordförande! Jag har skrivit en reservation och vill att alla dessa motioner, 2012:49, 2012:51 och 2012:55, ska avslås. Jag anser att kyrkomötet vare sig har befogenhet eller kompetens att ägna sig åt utrikespolitik på detta sätt. Israel har rätt att få leva med trygga och erkända gränser och bli accepterat som statsbildning av sina fientligt inställda arabiska grannländer.

I en av motionerna hänvisar man till ett dokument som kallas för *Kairos Palestina – Ett sannings ögonblick*. Det var kul att se att det var så många som hade läst det. Om ni har lusläst det, finns det ganska mycket fel i det. För det första är det ganska enkelriktat politiskt, tycker jag, att man bara talar om hur Israel är de som agerar emot dem. Man ser inte på sina egna fel. Det behöver man kanske börja titta på. Dessutom stämmer många av de citerade bibelställena inte överens med den svenska bibeln som Svenska kyrkan använder. Det finns inte 27 kapitel i Markus evangelium, det finns bara 16. Det var det första. Det fick jag förklarat av en av våra biskopar som att det var tryckfelsniss som hade varit framme. Om man tittar längre fram i dokumentet ser man flera av bibeltexterna som inte alls stämmer överens. Man bör faktiskt titta på det, att man inte drar ut bibeltexter efter sitt eget tyckande och är fundamentalistisk, som man då kan kalla det, utan att det är ett riktigt använt citat.

Vi reserverar oss också mot att kyrkostyrelsen att ställa krav på ett slut på den israeliska ockupationen av Västbanken och Östra Jerusalem och Gaza liksom bojkott av varor från det annekterade området på Västbanken. Jag vill citera Isaac Bachman, som är vår nye israeliske ambassadör i Sverige. Han skriver i Aftonbladet: "Frågorna om varor från bosättningarna är av marginell betydelse för fredsprocessen." Han lyfter fram Israel som en mångreligiös och pluralistisk demokrati, där den enda välmående och växande minoriteten i Mellanöstern finns. Bachman säger vidare: "Om Svenska kyrkan ska kunna verka för fördjupad dialog mellan Israel och Palestina krävs en mer konstruktiv och balanserad inställning och att man tar hänsyn till båda parter."

Vi ta en funderare på vad det är vi håller på med. Vi fördömer den ena lätt och tar ställning för den andra sidan. Vi måste tänka på människorna. Min dotter mötte jag igår här ute i foajén. Hon kom tårögd och sa: "Mamma, har denna fråga varit uppe?" Nej, sa jag, den kommer upp i eftermiddag och jag ska upp och tala om den. "Mamma, tala om att fyra miljoner israeler går till skyddsrum. Mina vänner i Jerusalem är dödsförskräckta. De rusar till skyddsrummen gång på

gång.” Detta talar vi inte om. Vi talar inte om att israelerna har det jättejobbigt i den här konflikten som vi nu möter, att de också har det jättesvårt. Vi ser det inte ens på nyheterna fullt ut. Vi möter bara vad som händer i Gaza. Det som händer i Gaza är fruktansvärt. De har inga skyddsrum. De har ingen möjlighet att skydda som israelerna har, men våldet måste bli slut och det var inte Israel som började den här gången. Det var faktiskt Gaza som vår utrikesminister Carl Bildt sa.

Jag vidhåller min reservation att avslå alla dessa motioner.

IRENE OSKARSSON:

Herr ordförande! Först ska jag konstatera att vi ska använda knappen om vi inte ska knäcka mikrofonen. Det kan bli en bild för att detta är en fråga jag anmälde mig till innan jag också likt ordföranden hade fått kunskap om yrkandet, som jag tolkar att det är. Jag hoppas att Birgit Friggebo i andra inlägget kommer att tydliggöra detta och att det är ett yrkande från hennes sida.

Med den lilla erfarenhet jag personligen har av att ha vistats i området, där två nationer ska kunna verka tillsammans, där två nationers existerande väcker så otroligt mycket känslor och reaktioner hos oss alla, kände jag att det svar som utskottet har gett på motionerna gick ett steg längre än motionerna. Två lyfte in saker som jag känner är det som har hänt och händer och som gör, att vår kyrkas agerande inte blir enklare och inte mera tydligt med att det är två nationer som ska samsas och det är två nationer som just nu inte agerar på rätt sätt. Den ena har ett större krav på sig än den andra. Det kan jag säga och stå för personligen i denna talarstol. Av Israels existens som demokratisk stat följer väldigt mycket som jag förväntar mig att en demokratisk stat agerar, men å andra sidan förstår jag också varför den staten i mångt och mycket känner sig så hotad, kränkt och så vidare. Vi hörde det i en annan debatt igår. Då reagerar människor på samma sätt oavsett vad det handlar om. Jag kan också utifrån egen erfarenhet se, utifrån att ha varit där på två lägre studieresor med 13 års mellanrum, att ingenting i princip har blivit bättre.

Jag yrkar bifall till det inlägg som Birgit Friggebo har och ska inte förlänga talartiden. Jag vädjar dock till oss att ta den här debatten och diskussionen just med den ingång som vår ordförande har haft när han gav oss natten att sova på denna fråga. Det är oerhört viktigt att vi ser människorna i det här sammanhanget först och främst och nationerna sedan. Det är det mänskliga vi ska vädja för. Jag kan också konstatera att jag ibland har svårt att se att vi ser att vi har kristna vänner i Israel, i Palestina, i Syrien, i Kina – vi kan göra listan väldigt lång på dem som behöver vårt stöd. Det ska vi ge här med vishet på olika sätt.

Bifall till Birgit Friggebos yrkande, hur det nu kommer att tituleras.

DAG SANDAHL:

Herr ordförande! Jag var oerhört irriterad över att vi inte fick texten från utskottet. Den fick man jaga fram själv. Det gjorde jag och läste den, den så kallade litterala översättningen. Daniel Tisell är kyrkoherde och räknade som en sådan. Det var inte hälften som hade läst dokumentet, det var 25 personer som hade läst det och det var en kraftgärning. Den litterala översättningen är i princip oläslig. Då ringde jag Eva Danielsson, min gamla vän och medarbetare som jobbar på Bilda. Sune Fahlgren har gjort en studiebok om saken med en annan översättning som faktiskt går att läsa. Här finns också kommentarer. Varför i all sina dagar får vi inte läsa bakgrundsmaterialet till någonting vi ska ta ställning till? Jag tycker att det närmast är tjänstefel.

Vad säger man då här? Jo, att vi först och främst tog fram ett dokument genom studier och arbete gemensamt, och så vill vi att det ska tas emot av er. Ni ska studera och samtala om det. Sedan fick man skäll av några kommentatorer som sa att det här dokumentet inte håller ihop. Då svarar man: Vi i den här studiegruppen som har tagit fram materialet vill gärna höra era förslag. Hjälp oss därför med ett eget bidrag och mer konstruktiva lösningar. Jag kan citera det direkt: "Kairos Palestina i februari 2010. Gruppen som skrivit Kairosdokumentet är alltid öppen för förslag till nya metoder och idéer som kan hjälpa oss att uppnå våra mål. Vi ser fram emot att ta emot dessa idéer." Är det inte det vi ska ge i så fall? Har vi några idéer? Har vi några idéer om hur studiet arbetet ska fortgå hos oss? Har vi några idéer som säger till Hamas, att de inte kan gruppera sig bland civilbefolkningen och gömma sig där? Det är i strid mot folkrätten. Finns det inte några frågor att ställa på andra hållet? Bojkott? Ja, men vet ni vad Israel drar in på inkomster för tekniska patent de har i kopiatorer och maskiner som tillverkas i Japan? Det är ju där pengarna kommer in. Ska vi sluta kopiera på våra kopiatorer i församlingshemmen och på expeditionerna? Ska vi sluta använda våra mobiltelefoner, därför att där finns israeliska patent bakom? Om detta vet jag föga.

Jag gick en gång en rundvandring i Silicon Valley i Tel Aviv och då begrep jag hur mycket jag inte begrep. Allt det här är stort och svårt. Jag tror att vi går helt fel väg just nu, när vi inte har en enda ny idé utan bara blir plakatdemonstranter på ett område där vi inte är kompetenta, där ett fåtal har läst dokumenten och kanske ingen av oss riktigt förstått.

FREDRIK SIDENVALL:

Herr ordförande! Jag vill yrka bifall till den reservation som Margit Borgström och jag har formulerat. Jag är emot sekularisering och jag vikt mitt liv till att bekämpa sekulariseringen i vårt land. Men jag är för sekularisering när det gäller politik. Jag är nämligen emot teokrati, tanken att världen ska styras genom kyrkor och samfund.

Frågan om relationen mellan staten Israel och den arabiska befolkningen på de palestinska områdena har alldeles för mycket religiösa inslag och kommutationer. Den brasan behöver inte vi spä på ytterligare. Den här frågan hanteras allra bäst om den så att säga sekulariseras och behandlas som en saklig politisk fråga utifrån konventioner, beslut fattade i FN och andra internationella organ och så behandlas av de parlamentariska organ som finns nationellt och internationellt.

Svenska kyrkan har i sin andliga tradition gåvan att våga tro på Skriftens klarhet, att det finns en klarhet och tydlighet i evangeliet. För det ska vi stå, men när det gäller aktuella, dagspolitiska frågor besitter vi inte någon särskild uppenbarad kunskap som försätter oss i en särställning gentemot våra medmänniskor, som arbetar utifrån förnuft och god vilja. Vi hörde Hakon Långström citera som bön psalmen "Och när det brott att tiga" – där brott stavas med o, alltså när det skulle bli brottsligt att tiga – "kom att våra läppar viga". Kära vänner! Vi är inte där att det skulle vara brottsligt att tiga i den här frågan, att det skulle behövas någon profetisk glöd. De värderingar och åsikter som uttalas av utskottets majoritet och på andra håll i vår kyrka delas ju av de politiska partierna i vår riksdag. Vi har full frihet att föra fram de tankarna, men när de tankarna just kommer från en kyrka bidrar det till att komplicera konflikten och göra den till en slags teokratisk, religiös konflikt, när den mår allra bäst av att sekulariseras. Det är ju försåtligt. Många av oss har gått i söndagsskola, sett planscher på Palestina på Jesu tid och vi har läst om kung Davids stora israeliska rike. Så kan vi, som en

del naiva amerikaner, koppla ihop de här planscherna med nuvarande politiska system. Men det är ju helt olika verkligheter.

Kära vänner! Jag yrkar bifall till reservationen.

STAFFAN HOLMGREN:

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till reservationen av Margit Borgström. Jag skulle kunna utgå ifrån att alla som sitter i den här salen är anhängare av fred på alla håll i världen. Nu är ju världen väldigt komplicerad. Den här Israel-Palestina-konflikten – vi ser konflikten i Syrien och så vidare – måste vara världens mest komplicerade konflikt. Då tänker sig kyrkomötets utskott att vi ska ha synpunkter på hur man löser den konflikten. Som ledamot i kyrkomötet känner jag det vara ett väldigt förmäta påstående, att vi skulle kunna avgöra vilken som är den rätta förutsättningen för fred. För att fred ska uppstå måste båda parter vara inriktade på att hitta en fredlig lösning. Vad vi vet är det så att de som styr i Gaza är Hamas. Det är en konstaterad terrororganisation, en terrororganisation som har som mål att utplåna staten Israel. Hur ska man kunna föra förhandlingar med en terrororganisation som inte är inriktad på att skapa fred och en tvåstatslösning?

Hela tiden lyckas man från Gazas sida få opinionen på något sätt positivt inställd genom att Israel svarar på de nålsticksbombningar som hela tiden startas ifrån Gaza. Nu har man också konstaterat att avskjutningsramperna i Gaza har flyttats från landsbygden in till bostadsområdena. Det kan man inte påstå är en humanitär åtgärd. Det blir då så att man medvetet riskerar civilbefolkningens liv genom att Israel naturligtvis måste svara. Jag är övertygad om att om Norge hade bombat in i Sverige hade vi också velat försvara oss.

Utskottet föreslår också, att vi ska uppmana den svenska regeringen att verka för att Palestina upptas som fullvärdig medlemsstat. Vad har vi för grund för att göra den avvägningen och tala om för regeringen vad de ska säga? Det är fullständigt orimligt, tycker jag, att vi ska kunna ha den kompetensen i utrikespolitiska frågor. Därför tycker jag att vi överhuvud taget inte ska säga någonting, men jag är väldigt glad att Margit Borgström har lagt den här reservationen, så att vi ändå har möjlighet att uttrycka en viss uppfattning om att det finns mer än en part. Den måste visa på att den ensidigt propalestinska tendens som finns i utskottet och även i andra uttalanden från officiella svenska företrädare inte är rimlig för att åstadkomma fred i det här området. Tack.

KARL-GUNNAR SVENSSON:

Ordförande, ledamöter! Jag yrkar bifall till reservationen av Margit Borgström. Vi som kyrka ska inte ta politisk ställning i en sak som vi inte kan eller borde agera i politiskt. Vår uppgift som kyrka handlar om att på andra sätt verka för fred i hela världen och ta ställning mot alla krig, oavsett vilka de är som utför våldet och dödandet. Vi Kristdemokrater för En levande kyrka menar, att Svenska kyrkan redan på ett tydligt sätt svarat på Kairos Palestina-dokumentet från 2009. Det skedde 4 juni 2010 genom Nämnden för internationell mission och diakoni. Vi menar, att vi redan har gjort så mycket vi bör göra när det gäller själva Kairos Palestina-dokumentet.

Det kan verka lockande att följa utskottets förslag, men jag är rädd för att om följer utskottets förslag är risken stor, att vi i stället skadar den väg mot fred som vi idag ser ut att vara väldigt långt borta ifrån. Jag är rädd för att om vi följer utskottets förslag, kommer vi att uppfattas som om vi tagit politisk ställning för Palestina och mot Israel. Vi ska inte skapa sådana öppningar som gör, att vi som kyrka uppfattas som om vi handlat politiskt. Vi har politiker och diplomater som

kan hantera sådana saker. Vi har en uppgift att vara med dem att skapa fred i världen genom att öppet tala om, att Gud har skapat världen och alla människor som finns här och att Bibeln talar om att vi ska älska vår nästa, inte skjuta henne.

Bifall till reservationen.

SUSANNE LINDBERG ELMGREN:

Ordförande, kyrkomötesledamöter, biskopar, åhörare! Det är första gången jag står här sedan jag en gång stod här och sjöng Evert Taube med Bälinge ungdomsmusiksällskap för ungefär 30 år sedan. Nu står jag här och det är en stor ära för mig att diskutera och lyssna på er.

Jag har deltagit i Ekumenikutskottet och tycker, att de tre dagarnas diskussion om bland annat den här frågan har gett mig råg i ryggen och ett bra beslutsunderlag för beslutet senare idag. Vi har också haft diskussioner med Erik Lysén från internationella avdelningen på kyrkokansliet. Vi har diskuterat hur vi ska ställa oss i de här frågorna. Jag tycker det är ett välgrundat betänkande från utskottet och jag yrkar bifall till det.

Svenska kyrkan har varit mycket aktiv, med Hopp-kampanjen, med tvåstatslösningen som Svenska kyrkan har stått upp för och med hävdandet av frihet och säkerhet för alla folk och mänskliga rättigheter enligt 1967 års gränser. Men vi konstaterar också att det finns för få positiva tecken på att det är en bra utveckling. I slutet av 80-talet och början av 90-talet hände det många positiva saker i världen när det gäller mänskliga rättigheter. Muren föll i Europa, apartheidsystemet avskaffades – jag var själv i Uppsala domkyrka och fick lyssna på Nelson Mandela – och det fanns en öppning i Israel-Palestinafrågan. Osloavtalet skrevs under. Jag var själv med och tog emot en grupp studenter från Palestina och Israel, som för första gången pratade med varandra. De åkte runt i Sverige och de bodde hemma hos svenska studenter tillsammans. De palestinska studenterna sa: Det är första gången jag ser en israelisk ung man utan uniform.

Det är de demokratiska krafterna vi måste stödja. Vi ska inte stödja regimer som tar sin befolkning som gisslan, vilken sida det än gäller. Vi måste stödja de positiva krafterna som vill ha en fredlig utveckling och är för mänskliga rättigheter. Jag ser också ett sådant engagemang i mitt jobb när jag jobbar på LO. Vi har kontakter med den palestinska fackliga organisationen, vi stöder deras uppbyggnadsarbete för mänskliga rättigheter i arbetslivet, vi har ett fackligt utbildningsprojekt när det till exempel gäller jämställdhet och vi har också goda kontakter med Histadrut, israeliska fackliga organisationer. Vi måste stödja de krafter på olika sätt som vill verka för fred.

Jag skulle vilja avsluta med vad den lutheranske biskopen i Jerusalem, Munib Younan, säger: ”Orättvisa, förtryck och ockupation, det är vardag för mitt folk, de infödda palestinierna i det Heliga landet. Trots en svår situation har vår kyrka ett stort och viktigt uppdrag att förmedla en vision av rättvisa, fred och försoning. Vi måste stödja de demokratiska krafterna i alla sidor.”

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

MATS LINDSTRÖM:

Herr ordförande! Mitt yrkande är avslag på motion 2012:51 i Ekumenikutskottets betänkande 2012:2. Det nya inlägg eller förslag som vi fick igår av Birgit Friggebo att bojkotta eller undvika vissa israeliska varor förändrar inte min uppfattning. Jag anser att israeliska varor inte ska bojkottas. Antingen kommer man i Sverige att undvika alla varor eller inga alls som är märkta med Israel eller Israels bosättningar. Efter en månad kommer ingen att bry sig i Sverige. Det enda

är att Svenska kyrkan signalerar att man är mot Israel och för Palestina eller Hamas. Att ta ett beslut om att bojkotta Israel med att sluta köpa israeliska varor tycker jag är som att sila mygg och svälja kameler. Man förstår inte konsekvensen. Man inser inte att det här beslutet också kan slå hårt mot vårt eget land. Jag tycker det är bättre att be om Guds vägledning för det israeliska folket och be om Guds välsignelse för Israel.

1948, dagen efter Israels självständighetsförklaring, angrep sex arabstater tillsammans med araberna i Palestina Israel. Det uttalade syftet var att utplåna den judiska staten. 1967 dras Israel in i ett sexdagarskrig, som gör att man vinner terräng och mark. Idag talas det om att man vill att Israel lämnar tillbaka denna mark. Sverige ska inte vara med och motarbeta Israel, när det redan finns de som vill utplåna Israel.

Jag yrkar avslag på motion 2012:51.

INGA ALM:

Ordförande, kyrkomötesombud, biskopar och åhörare! Jag yrkar bifall till utskottets förslag, det vill säga att bifalla motion 2012:49, punkt 3, motion 2012:51, motion 2012:55, punkt 1 samt att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att gentemot den svenska regeringen verka för att Palestina upptas som fullvärdig medlemsstat i FN.

Jag har skrivit motion 2012:55 med rubriken *Kairos Palestina – det rätta ögonblicket*. Hur långt borta känns inte det i dessa dagar av beskjutning och upptrappning. Det är inte svart och vitt som står mot varann. Det är människor som betyder något för andra på båda sidor. Idag tänker jag speciellt på barn och unga som får uppleva detta helvete utan att få en chans att påverka situationen. Ur Kairosdokumentet *Kairos Palestina* från december 2009 tillkommet inom ramen för Kyrkornas världsråd av kristna kyrkoledare i Palestina och Israel läser jag inledningen på svenska.

Vi har hört våra barns rop. Vi patriarker och kyrkoledare i Jerusalem har hört det hoppets rop som våra barn sänt ut i dessa svåra dagar i vilka vi fortsatt lever i detta heliga land. Vi stöder dem och står vid deras sida i deras tro och deras hopp och deras kärlek och deras syn på de händelser som vi upplever. Vi stöder också deras uppmaning riktad till alla våra troende och till de israeliska och palestinska ledarna och till det internationella samfundet och till världens kyrkor, att påskynda förverkligandet av rättvisa, fred och försoning i detta heliga land. Vi ber Gud för alla våra barn om all välsignelse och ett överflöd av kraft till att delta på ett effektivt sätt i uppbyggandet av ett samhälle där kärlek och lugn och rättvisa och fred råder.

Svenska kyrkan har ett moraliskt ansvar att arbeta för en fredlig och rättvis lösning på denna långa konflikt. Vi stöder fullt ut Israel som en suverän stat inom de internationellt erkända gränserna och vi stöder i lika hög grad en suverän palestinsk stat i Gaza och på Västbanken inklusive Östra Jerusalem. Det innebär en tvåstatslösning baserad på 1967 års gränser. Vägen dit är att kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana den svenska regeringen att verka för att Palestina upptas som fullvärdig medlemsstat i FN.

Bifall till utskottets förslag.

ANDERS ÅKERLUND:

Fru ordförande, ledamöter, biskopar! Bifall till utskottets förslag. Det man kan lära av historien är att man inte lär sig av historien. Det är ett yttrande av Hegel och kanske hade han rätt. Kanske ändå kan man se att murar faller. Ruinerna i

världen och inte minst Mellersta Östern vittnar om det. Berlinmuren föll. Jag har levt i Sydafrika och trodde väl knappast att under min livstid murarna av apartheid skulle falla. Murarna på Västbanken kommer också att falla.

Det vi nu resonerar om är mycket mer än politik. Det är absolut inte antisemitism, det tycker jag är ett övertramp i debatten. Det är grundat i Kairos-dokumentet. Ett ord av tro, hopp och kärlek ur lidandets hjärta, det är utgångspunkten, en längtan och ett rop efter fred, rättvisa och försoning, en väg med fredliga medel, en process framåt. Det är det ropet vi har att ta ställning till idag. Jag har följt Israel-Palestina-konflikten i hela mitt vuxna liv. Därför är jag mycket imponerad och tacksam över motionerna och utskottets arbete, inte minst också med tanke på utskottets initiativ i punkt 7. Förslagen ligger i linje med positioneringen i Internationella nämnden och andra sammanhang i Svenska kyrkan och i världssammanhanget i Kyrkornas världsråd. Hela Svenska kyrkan bojkottar absolut inte Israel och erkänner Israels rätt att försvara sig. Vi bygger på resolutioner i FN i de här dokumenten.

Debatten har också visat behovet av fortsatt reflektion. Därför har jag stor sympati också för punkt 1 och 2 i Daniel Tisells motion 2012:49, men jag begär bifall till utskottets förslag.

BIRGIT FRIGGEBO (REPLIK):

På torsdag ska Internationella nämnden ta ett nytt positionspapper när det gäller Israel-Palestina. Ett väl genomarbetat förslag finns. Då undrar jag hur nämnden ska agera på torsdag, om det är så att man avslår det andra stycket i mitt förslag, som handlar om att vi kräver att båda staterna ska ha erkända gränser, att det ska till förhandlingar. Det blir ju faktiskt så att kyrkomötet in pleno avslår denna mening, eftersom den inte finns med som beslut på något annat ställe. Det är ingen som tror att Anders Åkerlund är mot detta och det bygger ju på gamla ställningstaganden som vi har gjort. Därför bör man uppmärksamma detta för att undvika sådana här otäcka missförstånd och anklagelser om att Svenska kyrkan skulle vara antisemitisk.

BISKOP HANS-ERIK NORDIN:

Ordförande, ledamöter i kyrkomötet, kolleger! Först bifall till utskottets förslag. Som kort svar till Birgit Friggebo vill jag säga, att jag tror Internationella nämnden klarar detta alldeles utmärkt, eftersom det ligger en mängd förhandstexter sedan tidigare som är helt i linje med detta. Det skulle bli mer eller mindre jordbävning om vi skulle agera på något sätt emot det tredje stycket i din skrivning.

Den fråga vi har på bordet är en politisk fråga. Det finns ingen anledning att hymna om det, men vi ska undgå att detta får bli en partipolitisk fråga. Detta är kyrka, det är ett kyrkligt sammanhang vi talar i. Det är en moralisk fråga, frågan om rätt och rättfärdighet som vi samtalar om. I motivtexten i utskottet är det väldigt tydligt, att vi stöder Israel som suverän stat inom internationellt godkända gränser, att vi stöder bildandet av en palestinsk stat, liksom man till exempel också har gjort i Kosovo medan det fanns osäkerhet om territoriet och liksom Israel en gång godkändes 1947-48 innan det fanns mark under fötterna.

Det som är bärande i motivtexten – nu blandar jag motivtexten med en fråga som också är stor för beslutet – är för det första att det ska finnas en korrekt ursprungsmärkning av varor från bosättningar på Västbanken. Det är ju i linje med EU-direktiv. Det är egentligen mot lagstiftningen att inte märka varorna. För det andra är det sanktioner mot företag som verkar på Västbanken på bosättningsområden. På det sättet kan man också angripa dem som innehar värde-

papper. I samtal med finansiella avdelningen har de uttryckt tacksamhet över den skrivningen, som skulle kunna vara riktningsgivande för hur vi investerar som Svenska kyrkan på nationell nivå men också vilka råd man kan ge till församlingarna hur man inte ska investera, nämligen i företag som har verksamhet i bosättningsområdena. Det kan dessutom vara en bra bas för opinionsbildning. Det tredje är att verka för att Palestina godkänns som fullvärdig medlemsstat i FN.

De två sista punkterna saknar jag i Birgit Friggebos skrivning. Där är detta med företag helt och hållet struket. Det är möjligt att du skulle kunna acceptera att det kom in. Om vi inte kan ha en kritisk blick på de företag som investerar på Västbankens bosättningar som är illegala, är vi illa ute. För det andra ska vi inte gå kompromissens väg när det gäller statslösningen utan hålla oss till den moraliska principen. Palestinierna har rätt till sin stat.

Bifall till utskottet.

FREDRIK SIDENVALL (REPLIK):

Det är detta som jag vill kalla en plötslig klarsyn, en klarhet och entydighet bland annat från biskoparnas sida, när vi får höra en omtolkningsteologi. När det gäller mycket av evangeliets klarhet och kärna får vi plötsligt här höra en sådan otrolig klarsyn, där man kan gå in i politiska detaljfrågor och göra det med en start moralisk övertygelse. Det är en politisk fråga, säger biskop Nordin. Ja, men är det också då en kallelse till Svenska kyrkan att konsekvent bedriva utrikespolitik? Ska vi verkligen ha skicklighet i detta, ta upp den här frågan, frågan om Falklandsöarna, frågan om Nagorno-Karabach och andra internationella konflikter? Då måste vi skaffa oss kompetens och redskap till detta på bred front. Och varför just denna fråga?

BISKOP HANS-ERIK NORDIN (REPLIK):

Det finns i vårt samhälle ibland mycket tal om ”i allmänhet”. Vi är i allmänhet för rättvisa, men så fort det blir konkret bränner det till. Skulle vi som kyrka sluta att tala när det blir konkret, tror jag vi är illa ute. Jag tror till och med att vi har svårt att följa vår Herre själv, som ibland bar förfärande konkret, inte minst genom sina liknelser och berättelser som det alltid var en udd i.

FREDRIK SIDENVALL (REPLIK):

Då är Jesus så konkret att han bland annat säger: Mitt rike är inte av den här världen. Han säger: Vem har satt mig till skiftesman mellan er? Så hanterar Jesus de här frågorna om Guds rike och den aktuella politiken. Han säger också: Ge till kejsaren vad kejsaren tillhör. Det är Jesu konkreta svar på frågan vad som är kyrkans kallelse. Kyrkans kallelse är till människor, oavsett deras politiska övertygelse, att förkunna frälsningens evangelium om syndernas förlåtelse och inte stöta bort dem genom att ta ensidig och tendensiös politiskt färgad ställning i tillfälliga inrikes- eller utrikespolitiska konflikter. Det är konkretionen.

BISKOP HANS-ERIK NORDIN (REPLIK):

Ge kejsaren vad kejsaren tillhör, genialiskt svar. Det finns inget facit. Det måste bedömas med klokskap och med känsla för situationens allvar. Det är det som krävs av lärjungar i vår tid. Då kommer vi till olika resultat och därför behöver vi debatt.

ULLA RICKARDSSON:

Jag vill yrka bifall till Ekumenikutskottet med undantag av motion 2012:49, punkt 1, som jag i stället vill yrka bifall till. Mitt inlägg rör Kairosdokumentet *Ett sannings ögonblick*. Det är ett rop från kristna till kristna ute i världen. Det är svårt och omöjligt för en kristen, skulle jag vilja säga, att inte lyssna. Det pågår ett lidande, beslagtagning av mark, rivning av bostäder, trakasserier med mera. Allt blir ett enda stort lidande. Det har inneburit, att det snart inte finns kristna kvar i det land där kristenheten uppstod. Jag tycker det finns starka argument för att vi måste lyssna aktivt. Vi måste lyssna till människor, säger Margit Borgström med flera. Det är det vi gör. Jag måste säga, att ni som inte har varit i området, res dit och res till båda sidor om muren.

Utskottets ställningstagande är bra, men som 2012:49, punkt 1 säger, behöver biskoparna också samlat svara på de palestinska kristnas rop i Kairosdokumentet. Det är ett önskemål som står där, som Daniel Tisell sa. Tack.

ANNE-CHARLOTTE FRÖBERG:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag yrkar avslag på samtliga motioner. Det är en känslig fråga. Det är en fråga som med mycken lätthet kan bli politisk. Jag tycker att kyrkomötet ska betänka Svenska kyrkans varumärke och positionering, en positionering som en aktör som värnar om fred och om de mänskliga rättigheterna och vara beskyddare av världens olika kulturarv.

Varför vill jag gå fram och värna om neutralitetsbegreppet och skydd av de mänskliga rättigheterna? Jo, jag har sett kriget i vitögat. Jag har varit nere i krigets Bosnien 1994-1995. Jag var där som FN-soldat. Jag har sett hur hela samhällen samarbetar för att föra och driva kriget. Jag har till exempel passerat Mostar, hjälm på. Krypskyttar sitter och bevakar strategiska platser, ligger gömda bakom taken, har skjutit ner motståndare, också mot FN-konvojer. Även vår egen blev beskuten. Jag har sett hur hustrur, barn och flickvänner vandra iväg med matkorgen till krigslinjen. Jag har sett hur familjemedlemmarna hjälper till med vapenvård och med att tvätta soldaternas uniformer. Jag har sett förstörelsen av den kända bron över floden Drina i Mostar. Hela samhället är delaktigt.

Att arbeta för och bara prata och ge en sida fördelar i ett sådant krig menar jag är fel. Ett sådant krig ser vi i Israel, Palestina, Syrien, Afghanistan och flera andra platser. Jag tycker Svenska kyrkan har till uppgift att verka för ett neutralt förhållningssätt. Jag har sett hur man missbrukar trovärdiga symboler, Röda Korssymbolen, som används för sjuktransporterna. Krig är komplexa.

Jag ska sammanfatta och avsluta med att yrka avslag på motionerna. Tänk på att Svenska kyrkan ska vara neutral. Tack.

ANDERS NIHLGÅRD:

Vänner! Det är jag som är motionären för 2012:51. Jag är glad över den behandling som min motion fick i utskottet och vill ge bifall till utskottets förslag på alla punkter. Jag är också väldigt tacksam för de båda biskoparnas inlägg i debatten i utskottet, Nordin och Modéus, som visade full förståelse för motionen.

Till dem som i utskottet avlog motionen vill jag säga, att det inte finns någonting i utskottets förslag som säger, att vi accepterar eller ser med gillande på förföljelser av till exempel judar i Malmö, ingenting. Det är självklart att vi inte gör. Det finns ingenting som säger att vi försvarar Hamas beskjutning av Tel Aviv eller någon annan plats i Israel. Det finns ingenting som säger att inte Israel ska vara en egen stat, självklart inte. Men här är det kristna systrar och bröder i Palestina som har bett om vår hjälp och vårt svar. Det är väldigt konstigt, att just

de människorna i kyrkomötet, som tycker att vi ska agera för förföljda kristna i andra länder, säger nej till förföljda kristna som ber om vår hjälp. Jag fattar ingenting, ärligt talat, inte ett dyft.

Sedan är det inte bara vi som kritiserar Israels regering. Det gör ju också israeliter själva. Det är de israeliterna vi försvarar. Jag vet inte om ni har sett tidningen *I väntan på freden – rapporter från följeslagare i Palestina och Israel*. Läs den! Då får ni se hur många israeler som har upplevt Israels regerings agerande på ett fruktansvärt sätt. Jag citerar:

”Det var på våren 2003, under den andra intifadan, som Yaron Burmil kom till Tulkarem för sin första placering som soldat inom den israeliska armén. ... Idag är Yaron 27 år och studerar på Hebrew University i Jerusalem. Där läser han sista året av programmet Middle Eastern Studies, vilket inkluderar språkkurser i arabiska samt kurser om islam. ... Trots att han älskar både sin stad Jerusalem och sitt land Israel förklarar han att han efter militärtjänsten inte älskar Israel lika mycket. Han säger att människor har förlorat sin medmänsklighet och att landet har blivit hårdare och kallare, något han menar att ockupationen bidragit till.

Sedan kan man säga att visst, det var palestinierna som började beskjutningarna nu vid det senaste utbrottet och att inte Israel har nyttjat våld, men byggandet av muren har pågått länge.

FREDRIK SIDENVALL (REPLIK):

Dilemmat är ju när man behandlar frågan folkrättsligt. Vi har å ena sidan en stat som kan implementera sin politik och där vi har en av Mellanösterns fåtaliga demokratier. Vi vet hur det går där vid allmänna val, vilka det är som får ökad majoritet när trycket utifrån och hoten ökar. Det är de partier som också ger starka resurser till Israels försvarsmakt, som är en av de institutioner som har allra störst förtroende i Israel i stort. Av tragiska skäl är det så. Å andra sidan har vi de palestinska områdena, där det inte finns en regeringsmakt som kan implementera och uppehålla folkrätten. Där utgår problematiken ifrån en terrorrörelse i form av Hamas, som inte träffas av den kritik som finns i dokumentet som nu majoriteten ställer sig bakom.

ANDERS NIHLGÅRD (REPLIK):

Jag vet inte om någon har sett och läst tidningen *Världen idag*. I den finns en artikel om förslag om bojkott upprör i kyrkomötet. Där står det bland annat: ”De som vill avslå motionen menar också att Svenska kyrkan under längre tid visat bristande medkänsla med det judiska folket och staten Israels utsatta läge och dess rätt att leva med säkra och erkända gränser. Dessutom anser man att kristenheten sett i historiens ljus har ett särskilt ansvar för att visa på omsorg om judarna som Guds egendomsfolk.” Fredrik Sidenvall tycker att vi ska sekularisera debatten, inte teologisera den. Är inte detta teologisering?

FREDRIK SIDENVALL (REPLIK):

Jag kan inte ansvara för vad som står i tidningen *Världen idag*. Vad jag kan säga däremot är, att det perspektiv vi kan tillföra som kristna är att frågan om staten Israel av olika skäl är en viktig del i den judiska identiteten, var man än bor i världen. Där tänker vi olika, men de facto är det så. Det är ett perspektiv som vi bör kunna tillföra frågan, liksom hela det historiska arv och den historiska skuld vi som kristna i västerlandet har.

ANDERS NIHLGÅRD (REPLIK):

Jag tror inte replikskiftet leder någonstans, men det är helt tydligt att här finns två helt motsatta linjer. Kyrkomötet har att ta ställning för utskottets förslag eller att säga nej, vilket jag väldigt mycket skulle beklaga. Tack.

STAFFAN HOLMGREN:

Jag sa i mitt anförande att det finns en ensidig propalestinsk tendens och den företräds utomordentligt väl av Anders Nihlgård i hans yttrande. Han vill till och med bortförklara att det är Hamas som har startat bombningarna och tycker inte att det är den avgörande frågan. Det är det som är den svåra biten i detta. Sedan citerar han personer inom Israel som har avvikande uppfattning och det är ju i och för sig bara positivt. Det visar att Israel är en demokrati där man får ha olika uppfattningar. Men hur mycket olika uppfattningar framförs i de stater som styrs inom arabvärlden och vilket ansvar tar arabvärlden för att man ska få en fred i Palestina? Naiviteten präglar ofta kristna företrädare. Den naiviteten ledde en gång till andra världskriget, när man trodde att man skulle stoppa Hitler genom att han fick ockupera Sudetlandet. Samma naivitet märker man hos Anders Nihlgård.

ANDERS NIHLGÅRD (REPLIK):

Ibland är det skönt med naiva människor. Jag har aldrig sagt att det inte var Hamas som startade kriget nu. Jag har bara sagt att Israels regering hela tiden håller på med våldshandlingar. Det är en helt annan sak än att jag har sagt att Hamas har startat beskjutningarna.

STAFFAN HOLMGREN (REPLIK):

Vad skulle det då bevisa? Är det inte så att det är våldshandlingar från andra hållet hela tiden? Man svarar på de våldshandlingar som finns och det är ju det som vi vill ha slut på. Då förutsätter det att den andra parten också är villig att diskutera det. Man diskuterar inte om man vill utplåna den andra parten. Det är det som Anders Nihlgård inte har förstått. Han vill att Israel ensidigt ska dra sig tillbaka från ockupationen. Man talar om olaglig ockupation. All ockupation är väl i och för sig olaglig, men den är ju ett resultat av det krig som Israel inte startade en gång i tiden. Israel är en internationellt erkänd stat och den måste ha rätt att försvara sig. Det är naivt att tro att Israel ska dra sig tillbaka innan man vet att det kan ha någon effekt. Det har ingen effekt, därför att Hamas vill att Israel ska utplånas.

ANDERS NIHLGÅRD (REPLIK):

Jag vill bara säga att det finns många palestinier som inte stöder Hamas. De ger också uttryck för det.

BIRGIT FRIGGEBO (REPLIK):

Herr ordförande! Det är sant att det begås fruktansvärda brott på båda sidor. Det gagnar ingenting till att vi här ska gräva upp alla oförrätter som har skett under alla årtionden tillbaka. Det är fruktansvärt svårt för de kristna palestinierna i det här området och jag tror ingen här i salen förnekar det. Vad de är betjänta av, alla när nere inklusive de kristna palestinierna, är att få en erkänd stabil palestinsk stat, att man förhandlar, att det är fredliga medel som leder till en stabil fred. Jag tycker därför att det tredje stycket i mitt yttrande täcker in det här väl, där vi avvisar våld ifrån båda parter emot de människor som är så hårt drabbade.

TOMAS JANSSON:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Jag yrkar bifall till Birgit Friggebos beslutsförslag. Daniel Tisell, Anders Nihlgård och Inga Alm har skrivit tre angelägna och utmärkta motioner. Vi hade i Ekumenikutskottet en mycket fruktbar och viktig diskussion kring dessa motioner. Ekumenikutskottet kom fram till ett beslutsförslag, som var klokt och baserat på dessa.

Nu har läget i världen förändrats en smula. Spänningen har stigit i Mellan-östern mellan Israel och Palestina och det gör att vi står i ett läge där det beslut vi fattar idag kommer att granskas med lupp av media. Därför är det viktigt att vårt beslut uttrycker fylligt kyrkans ställningstagande. Just därför är det angeläget att mer av utskottets överväganden lyfts in i beslutstexten. Beslutstexten från utskottet var lite för kort, inser jag nu. Vi behöver få in mera av våra överväganden som finns med i utskottets skrivningar. Birgit Friggebos beslutsförslag gör just detta, att lyfta upp överväganden från utskottet till beslutstext vilket gör att vi får ett beslut från kyrkomötet som är mera heltäckande för Svenska kyrkans ställningstagande i den här svåra konflikten.

Det finns en enda punkt i Birgit Friggebos förslag som ser annorlunda ut än utskottets resonemang. Det är frågan om den självständiga palestinska staten. I Birgit Friggebos förslag till skrivningar talas det om stöd till utökat observatörskap i FN. Detta beror inte på att vi inte skulle stödja en separat palestinsk stat. Detta är ett strategiskt uttalande utifrån att det är precis detta som palestinerna just nu eftersträvar. Det är precis det man just nu vill uppnå i FN, eftersom man då får fullt tillträde till FN-apparaten. Detta är ett första viktigt steg mot ett upptagande i ett fullt medlemskap. Det vore effektivare just nu om Sverige trycker på precis den punkten.

Jag vill bestämt avvisa Margit Borgströms reservation att vi inte skulle besluta någonting alls. Vi behöver fatta ett beslut, men beslutet ska vara välavvägt och balanserat. I beslutstexten ska framgå Svenska kyrkans överväganden i sin helhet och beslutet måste också vara vasst och konkret. Vi ska tydligt i beslutet peka på alla de saker som utskottet klokt reflekterade över i sin diskussion.

Därför yrkar jag på ett ja till Birgit Friggebos förslag.

LEIF NORDLANDER:

Ordförande, ledamöter, biskopar, övriga åhörare! Jag yrkar avslag på att överhuvud taget uttala sig i frågan, det vill säga bifall till reservationen.

På 70-talet stod jag och Birgit Friggebo på olika sidor i folkpartiets ungdomsförbund i denna fråga, om jag inte minns alldeles fel. Vi har fått några år på nacken och med det förhoppningsvis en gnutta vishet. Kampen för det palestinska folkets rätt till en egen stat är självklar, likaså Israels existensberättigande inom givna gränser 1967. Frågan är om kyrkomötet ska uttala sig i denna brännande fråga idag. Jag tror att det är att hålla bensin på något som redan brinner. Jag tror inte att det främjar syftet. Uttalar sig Svenska kyrkan i detta uppfattas det som en religiös partsinlaga. Så ser man på kristen tro, på kyrka, på allt i det området. Jag tror att frågan skulle vara betjänt av en total sekularisering. Därför menar jag att vi bör låta frågan falla.

Vår grupp har två av kyrkomötets ledamöter på plats och just nu på väg till Nasaret. Gud beskydde alla människor där. Jag tror att det är brått att tiga – med å.

KATARINA WEDIN:

Ordförande, biskopar, ledamöter och övriga åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets betänkande. Det jag vill säga är att vi inte ska låta oss tappa

fokus från vad våra kristna systrar och bröder ber och uppmanar oss i Kairos Palestinadokumentet. Ni som inte har läst det uppmanar jag att göra det. Vi läser uppenbarligen med väldigt olika glasögon. Se själva vad de ber oss om. Vi faller så lätt in i olika diken. Antingen hamnar vi partipolitiskt eller i rädsla för att blanda oss i det vi uppfattar som utrikespolitik. Men kyrkan är världsvid. Vi kan inte blunda. I det här dokumentet riktar man sig till oss kyrkor: "Stå upp och se! Vi vill göra er medvetna om vår sanna verklighet." Igår pratade vi mycket om hur viktigt det är att lyssna på våra systerkyrkor och nu har vi alla ansvaret att göra det. Igår pratade vi också om att vi skulle ge stöd till förföljda kristna. De här kristna palestinierna som har skrivit dokumentet är inte bara någon studiecirkel. De har jobbat gemensamt under ett år med bön och sedan också med alla sina patriarker, ärkebiskopar och andra som ställer sig bakom dokumentet. Vi kan också hamna i det andra diket. Vi börjar diskutera med mera teologiska ståndpunkter. Jag skulle vilja att vi kunde frigöra oss från det, att inte vara partipolitiskt bundna till vad som är möjligt att genomföra och vara glada att vi är en kyrka och inte längre en statskyrka.

Var därför inte rädda utan våga också ta ställning. Enligt uppgifter som jag har fått är det så att både Norge och Israel, om jag förstått det rätt, har tagit beslut att man kommer att rösta i FN att Palestina ska upptas som en fullvärdig medlemsstat, om det där kommer upp. Det är alltså inte en omöjlighet att vi framför vår önskan till Sveriges regering att göra det.

Jag skulle också vilja läsa en uppmaning. De har riktat sig även till det internationella samfundet. De ber att vi inte ska mäta med två olika mått, tillämpa internationell lag på somliga men inte på andra. Och också en uppmaning till vårt palestinska folk och till israelerna, att se Guds ansikte i varje människa. Tack.

CECILIA BRINCK:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag försökte för en stund sedan ta reda på de senaste siffrorna om inbördeskriget i Syrien. Det är inte alldeles lätt att få tillförlitliga uppgifter av skäl som vi alla förstår. Just nu bedömer man mellan 30 och 40 000 döda, drygt 100 000 skadade och ungefär 15 000 fängslade. Hur det är för den kristna minoriteten i Syrien – före inbördeskriget uppgick den till ungefär 10 procent av befolkningen – vet vi väldigt lite om och det är inget gott tecken.

Det ser jag inte något större engagemang för i den här församlingen och det tycker jag är tråkigt. Det här dokumentet är ju en olycklig blandning av politisk naivitet och aktivism på ett sätt som gör, att jag tror att vi riskerar att ha svårt att tas på allvar. Jag ska nu med en gång säga att jag yrkar bifall till Margit Borgströms reservation, som jag tycker täcker in ungefär det viktigaste i den här frågan. Det är enligt regeringsformen så, att det är regeringen som sköter utrikespolitiken. Det är inte ens riksdagen som sköter den, det är regeringen som gör det. Det är regeringen som fattar beslut om våra relationer med främmande makt, det är regeringen som fattar beslut om hur man ska agera när det gäller erkännanden av stater i olika sammanhang. Eftersom jag tror att det är viktigt vill jag påpeka, att det finns ett antal folkrättsliga kriterier som måste vara uppfyllda. Ett av dem är att man ska ha kontroll över sitt territorium. Det har inte Palestina. Det finns inga möjligheter att idag verka för ett erkännande av Palestina som en stat. Därför tycker jag egentligen att det yrkandet faller på sin egen orimlighet. Överhuvud taget är ju detta utskottsbetänkande en alldeles våldsamt förenkling, en nästan otillständig förenkling, av en fruktansvärt komplicerad situation. Det är det jag menar när jag säger att det är en blandning av naivitet och aktivism.

Jag yrkar bifall till Margit Borgströms reservation.

TERESIA DERLÉN:

Ordförande, ledamöter, biskopar, åhörare! Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Ska kyrkan ägna sig åt utrikespolitik? Det är väl det som är en av de stora frågorna. Jag ser faktiskt inte att vi gör det riktigt i den här frågan. Vi verkar för freden snarare än att vi verkar för någon sorts särskild utrikespolitik. Den tvåstatslösningen som vi har är inte utskottets egen produkt. Det var inte den vi satt och filade på när vi satt i utskottet och gick igenom den här frågan. Tvåstatslösningen finns där ute och det har varit en fråga som man har verkat för under många år.

Skulle vi stödja både Palestina och Israel som utskottet vill, stöder vi båda länderna. Vi förväntar oss ett ansvarstagande från båda länderna. Det som utskottet önskar är att vi hamnar i en situation där vi kan betrakta Palestina som en stat och kräva både ansvar och deltagande och en omsorg om den israeliska staten. Det jag hoppas med att kunna verka för Palestina som en egen stat är, att vi ska ge dem ett redskap till att kunna bekämpa terrorismen inom de egna lägren. Det jag är orolig för är att båda stater, så länge som vi har den situation som vi har nu, kan odla någon sorts offerkänsla och understödja både vreden och våldet som redan finns.

Jag uppskattar faktiskt att Birgit Friggebo ger oss ett beslutsunderlag. Det får jag tacka för. Det jag däremot saknar i beslutsunderlaget är just frågan, som också biskop Hans-Erik tog upp, om de finansiella aktörerna med värdepappersinnehav. Om vi ska kunna ha ett redskap i den ekonomiska frågan också är det viktigt, att vi tänker på det och inte bara på bojkott av varor från ockuperade områden. Det är viktigt att vi understryker att det gäller de ockuperade områdena, men att vi också har något slags redskap för att hantera de finansiella aktörerna med värdepappersinnehav. Jag önskar att också det kunde komma in i beslutsunderlaget, men nu gör det tyvärr inte det och därför stöder jag utskottets förslag. Tack så mycket.

BIRGIT FRIGGEBO (REPLIK):

Herr ordförande! Hela min text ska inte ses som alternativ till utskottets förslag. Man kan mycket väl rösta på utskottets förslag med bifall till motion 2012:51, där det handlar om det finansiella. Men man kan lägga till om palestinsk stat, man kan lägga till om att få slut på våldet mot civila. Det är ingenting som hindrar dig från att rösta på båda. Då får du med den finansiella bojkotten också.

TERESIA DERLÉN (REPLIK):

Jag måste fundera på hur jag ska fila på det här. Jag skulle gärna vilja yrka på Birgit Friggebos förslag, ifall vi kan lyfta in de finansiella aktörerna i hennes förslag. Jag vet inte om hon vill göra det själv. Jag kanske inte förstod det ordentligt.

HÅKAN SUNNLIDEN:

Ordförande, biskopar, ledamöter och övriga åhörare. Vi vet alla, tror jag, att konflikten i Mellanöstern är en betydligt djupare konflikt än motionerna och Birgit Friggebo och debatten låter oss ana. Man kan närma sig konflikten på olika sätt. Det sätt som det sker på här är ju ett politiskt sätt, vilket vi också har hört. Jag skulle dock vilja påstå att det gränsar till partipolitiskt men lyfta upp alltihop till att säga att det också är en storpolitisk fråga. Det är tveksamt om Svenska kyrkan som religiös institution ska försöka påverka den svenska regeringen eller situationen i Mellanöstern.

Så sent som igår kväll kunde vi höra en Hamasledare säga: Vi kommer aldrig att erkänna Israel. Det pågår ett konstant krig från muslimska brödrskapet mot

Israel. Nu senast är det alltså Iran som har försett och använt sig av de stackars palestinierna. Nu fullkomligt regnar det raketer in över Israel och tro inte för en sekund att det muslimska brödrskapet har någon tanke på mänskliga rättigheter. Därför säger också EU så sent som igår: ”Vi fördömer starkt raketattackerna mot Israel från Gazaremsan, som Hamas och andra väpnade grupper i Gaza måste upphöra med omedelbart. Israel har rätt att försvara sin befolkning från denna typ av attacker på ett sätt som är proportionerligt och som hela tiden ser till att beskydda civilbefolkningen.”

Den logiska följden av Irans fega attacker på Israel är sannolikt en israelisk markinvasion. Jag kan inte ställa mig bakom att vi här i kyrkomötet ensidigt tar ställning för den ena parten. Jag tror att Leif Nordlanders bild om att kasta bensin på en brinnande brasa är alltför träffande. Tack.

MARGARETA CARLENIUS:

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag. Varför ska vi svara på Kairosdokuments upprop? Jo, det ska vi göra därför att man ropar på vår hjälp. Man önskar våra svar, vår teologi, vår reflektion, vårt tänkande på situationen i Israel och Palestina. Jag menar att utskottet har fattat ett gott och balanserat beslut och vi får vara kyrkans röst. Kyrkans uttalande måste alltid vara på de svagastes sida, de mest utsatta. Därför måste vårt mål vara att stå på det palestinska folkets sida, att de måste få samma rättigheter och skyldigheter som det israelitiska folket. Hans-Erik Nordin talade om vikten av värdepapper och företagande i detta sammanhang och det vill jag också understryka.

Någon har talat om terrorism. Vi måste också tänka på vad det är som skapar terrorism. Det är vanmakt, när människor kränks, när människor ständigt utsätts för orättvisor inför lag, mänskliga rättigheter, rätten att uttrycka sig, sina levnadsvillkor, mat, vatten, fred. Fred, rättvisa och försoning är kyrkans uppdrag. Vi kan inte förvänta oss någon varaktig fred utan rättvisa. Därför är det vår sak att tala, tala på uppmaning och längtan ifrån Kairosdokumentets underskrift.

LARS STJERNKVIST:

Ordförande! Tack för ordet. Det är så att jag inte bara är aktiv i Svenska kyrkan. Jag är dessutom världslig politiker. Därför tycker jag att Margit Borgström och andra har helt rätt. Jag tycker inte att vi här ska lägga oss i och jag tycker inte att ärkebiskopen eller några andra biskopar ska lägga sig i utrikespolitik, flyktingpolitik eller någon annan politik.

Det där lät inte bra alltså. Nej, jag tycker inte så. När man säger det inser man hur absurt det blir. Om vi ska bry oss om människor måste vi också bry oss om de villkor som påverkar människor. Då kommer vi ofrånkomligen in på politik. Det blev just väldigt tydligt i Margit Borgströms inlägg, därför att det började med en plädering för att vi inte ska lägga oss i utrikespolitik. Sedan handlade resten av inlägget om just utrikespolitik och varför hon ville ha lite andra skrivningar än de som utskottet har kommit fram till.

För mig är inte det teokrati. Jag har som riksdagsman påverkats och inspirerats av Svenska kyrkan i många frågor, kanske framför allt flyktingfrågan, där Svenska kyrkan mer än någon annan har ställt upp för en generös flyktingpolitik. Men det har aldrig inneburit att jag avsagt mig ansvar och hänvisat till någon annan makt. Jag har tagit ansvaret med att jag har inspirerats, jag har påverkats, och varför skulle vi inte använda oss av den möjligheten. För mig är det inte teokrati, för mig är det att faktiskt försöka omsätta orden i praktisk handling.

Sedan är det naturligtvis så apropå vad man ska lägga sig i. Det är klart att de frågor man väljer ska botten i ett engagemang hos medlemmar och hos församlingar. Där är den här frågan, med all respekt för många andra frågor, så stor och så viktig och har engagerat så många under så lång tid att den har en alldeles speciell ställning. Därför tycker jag att utskottet har gjort ett väldigt bra arbete och kommit fram till väldigt bra slutsatser. Möjligen – och det var egentligen därför jag begärde ordet – tycker jag när man läser Birgit Friggebos förslag till attsatser, att det är klart att det i några fall handlar om att man nyanserar och förändrar de väl avvägda formuleringarna. Då blir det väldigt märkligt om vi har en text som motivtext och sedan lite nyansskillnad när det gäller slutsatserna. Däremot handlar det i de tre första punkterna om att mera understryka och ge kraft åt de formuleringar som finns i motivtexten och dessutom ytterligare understryka det som Birgit Friggebo var inne på, nämligen att det är viktigt att vi inte tar ställning för den ena eller andra sidan, utan att vi tar ställning för mänskliga rättigheter, att vi ställer oss på de förtrycktas sida. Det är det som är grunden för vårt ställningstagande. Det kommer ju fram inte minst i Birgit Friggebos tredje attsats.

En möjlig lösning skulle faktiskt kunna vara bifall till utskottet men också bifall till de tre attsatserna. Jag skrev två i mitt, men man utvecklas när man lyssnar på debatten.

CLAES BJÖRNDAHL:

Herr ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till motion 2012:51 av Anders Nihlgård, där han tar upp flera viktiga frågor. Vi hade ju igår en mycket viktig debatt om förföljda kristna i världen och dessvärre finns det många av den varan. Någon nämnde nyss situationen i Syrien. Den är förvisso förfärlig och visst borde vi tala tydligare om den, absolut. Idag rör vår debatt flera olika saker. Den rör till exempel förhållandena för en grupp som består av mycket utsatta kristna, nämligen de palestinska kristna i det Heliga landet. En del av dem är också evangelisk-lutherska. Det är en grupp som är mycket hårt trängd, och det från flera håll på olika sätt. Dessutom är det en grupp som är i starkt minskande, eftersom många av helt förklarliga skäl lämnar området om de har möjlighet. Det skulle vi nog alla göra om vi levde där och hade den möjligheten.

Jag tycker att Anders Nihlgård bland annat aktualiserar den frågan i sin viktiga och genomarbetade motion, som jag vill yrka bifall till. Tack.

MIKAEL MOGREN:

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och andra och tredje attsatsen hos Birgit Friggebo. Det är många frågor uppe i luften samtidigt. En viktig är antijudiskheten, som är ett sådant tydligt arv i vår kyrkas historia och där vi inte får gå i fällan att kunna bli pådyvlade antijudiskhet i de beslut vi tar. Jag menar, att är man i Uppsala är det bara att titta på judesuggan bakom högaltaret. Ända från evangeliernas tid har hatet mot judar funnits som en ond svulst i vår kyrkas historia och nutid.

Därför tror jag att Birgit Friggebos attsats där man tydligt skriver fram det israeliska, ”vi stöder fullt ut Israel som en suverän stat inom internationellt erkända gränser liksom vi fullt ut stöder en suverän palestinsk stat i Gaza”, ska in i texten. Vi måste hålla flera perspektiv samtidigt, vara proisraeliska och samtidigt tro att förändring är möjlig i riktning mot en tvåstatslösning. Som det är nu finns det förlorare enbart. Palestinierna är förlorare, israelerna är förlorare.

Vad gäller frågan om att vara politisk är det politiskt att säga någonting i den här frågan, men det är också politiskt att inte göra det.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

Jag har stor tilltro till att diskussionen faktiskt ska kunna leda fram till någonting konstruktivt. Jag hoppas att lunchraster och annat tas i anspråk för att det ska kunna växa fram någonting.

Mitt inlägg rör sig mer om hur vi för debatten. Man brukar säga att en lögn inte blir sann för att den upprepas, men vi löper risken att det upprepas lögnen som uppfattas som sanningar genom att de sägs så ofta. Detta är en senkommen replik till Lennart Sacrédeus, som åter igen har sagt att Svenska kyrkan har haft obalanserade uttalanden i frågan om Israel-Palestinakonflikten. Det har vi ju talat om förut. Tittar man på vad Internationella nämnden har sagt, vad kyrkostyrelsen har sagt och vad kyrkomötet har sagt har jag hittills inte fått några belägg för det. Det har också varit viktigt för mig att i det samarbete vi har haft med den avgångne israeliske ambassadören få det helt klarlagt. Våra uttalanden har hela tiden utgått ifrån internationell rätt. Vi har varit mycket noga med att stå på en stadig grund, att inte i de här uttalandena ta parti. Jag hoppas att den inriktningen ska kunna bestå, att det är den internationella rättens grund vi står på och att vi har velat stödja tvåstatslösningen, inte att vi är partiska.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Herr ordförande! Det känns som om ärkebiskopen och undertecknad efter replikskiftet igår har oplockade gäss med varandra. Jag tyckte det var ett onödigt personligt påhopp från landets ärkebiskop att måla ut en enda ledamot. Jag tycker att ärkebiskopen i sin roll, som ska vara samlande för hela Svenska kyrkan, gott kunde kommentera att detta utskott och motionerna i intet fall nämner någonting om Hamas som terrororganisation. De nämner ingenting om att det är från Gaza som missiler riktas mot södra Israel, mot Aschdod, Aschkelon och Tel Aviv numera och även mot Jerusalem. Jag tycker att du, Anders Wejryd, som landets ärkebiskop är svaret skyldig, varför inte du agerar och kommenterar denna totala tystnad om Hamas som terroristorganisation och som har ett diktaturstyre i Gaza. Gör gärna det.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD (REPLIK):

Jag kommenterade igår att jag tyckte du vantolkade mig och då vill jag inte rikta mig till någon annan. Jag tycker inte det är något konstigt med det. Att jag inte betraktar utskottsförslaget eller motionerna som uttryck för vad Svenska kyrkan har beslutat tycker jag också är självklart. Däremot har jag ju flera gånger varit med i uttalanden, där vi motsätter oss våldet ifrån Hamas och ifrån Israel. Jag menar att vi hela tiden har uttalat oss balanserat, men det som är en motion är inte Svenska kyrkans uttalande, lika lite som att Svenska kyrkan har samlats bakom Margit Borgströms reservation.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Ja, jag är mäkta förvånad att du helt avstår från möjligheterna att påverka opinionsbildningen, när du så väldigt gärna gör det i andra frågor. Du var övertydlig i diskussionen igår om religionsdialog och ekumenik, om detta är någonting som hör samman eller det finns en distinktion mellan de två olika begreppen. Du väljer som ärkebiskop, som ledare för den svenska kyrkan, att själv vara med och påtala saker och ting i debatterna. Du har moralisk tyngd att påverka hur man ser

på utskottet. Du har också moralisk tyngd att påverka synen på motionerna. Detta är motioner som helt förtiger situationen för utsatta människor på den ena sidan och brister i empati för det judiska folket. Jag menar att vi ska ha stor och djup empati för palestinierna men också för det judiska folket, just som Mikael Mogren nämnde. Där kan också ärkebiskopen själv påtala bristerna vad gäller motionerna och utskottet för att påverka beslutet. Tack.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD (REPLIK):

Även om man som ärkebiskop har ett fritt rum, ligger det inte för mig att gå emot kyrkomötets beslut. Här pågår det nu en diskussion och jag hyser tilltro att vi ska komma fram till någonting. Sedan har vi också en informell arbetsfördelning. Vi har dels biskopar i den internationella nämnden, vi har också biskopar i Ekumenikutskottet. Det är självklart att de är huvudpersoner i den här frågan.

BISKOP ÅKE BONNIER:

Ordförande, ledamöter, biskopar, åhörare! Mitt yttrande gäller enbart Birgit Friggebos skrivelse, eller vilken benämning den nu ska ha. Det finns stunder när det är klart, att vi som kyrka och kristna måste stå upp och höja våra röster för att höras när obarmhärtighet och orättfärdighet slår till från olika håll. Evangeliet om Jesus Kristus, den korsfäste och uppståndne, får politiska konsekvenser. Vi får med stödjande uttalande leva den judiska grundregeln ”liv går före lag”. Det är lika klart att vi som kristna bröder och systrar ska stödja våra palestinska syskon i de kristna kyrkorna i det Heliga landet. Det är därför vi från Svenska kyrkan engagerar oss, speciellt i konflikten just där. Det är ett geografiskt område som på så många olika sätt betyder så mycket för så många. Vi anar det ofattbara lidandet på både den palestinska och den israeliska sidan. Det är alltid som björnen Bamse säger: Är man mycket stark måste man vara mycket snäll. Eller översatt till mer vuxet språk: Våld föder alltid våld. Det handlar om en livsviktig hållning.

När vi yttrar oss om situationen i Israel-Palestina är det viktigt med nyansering. Birgit Friggebos sammanställning och formuleringar är nyanserade men skulle kunna nyanseras ytterligare genom en flytt av tredje stycket, som handlar om palestinskt och israeliskt våld, till att föregås stycket innan, som direkt riktar sig mot Israel. Då inleds ett eventuellt yttrande med skarpa ord riktade mot både Hamas och Israels regering. Att inledningsvis direkt rikta sig mot Israel riskerar en obalans i uttalandet som gynnar sådana tankar som vi inte vill gynna.

ARNOLD BOSTRÖM:

Ordförande, ledamöter! Som ju redan framförts i debatten och som vi instämmer i är detta inte en fråga för kyrkomötet. Vi anser att den hör hemma i riksdagen. Därför kommer Sverigedemokraternas nomineringsgrupp inte att ta del i beslutet i den här frågan.

Vi deltar sålunda inte i beslutet när det gäller Ekumenikutskottets betänkande 2012:2.

Fortsättning i § 51.